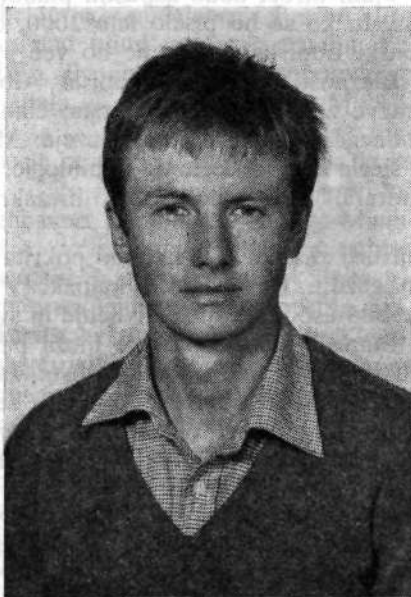

TUJE PESMI V SLOVENSKI BESEDI

Ureja Janez Menart

Iz Arhiloha

Prevedel in uvodne besede napisal Ziga Šmit

V Arhilohovem življenju ni bilo ne miru ne stalnosti. Rojen okrog leta — 700 na otoku Paru se je najprej pridružil odpravi, ki je kolonizirala otok Vasos ob traški obali. Kraj mu ni ugajal in je postal vojak-najemnik v bojih proti Tračanom. Ni se ravno izkazal. Vrnil se je na Paros, kjer mu je zaroko z ljubljeno Neobulo razdril njen oče Likambes, kmalu nato pa ga je prizadela svakova izguba. Vsi ti dogodki so jedro motivov

njegovih pesmi. Te so najprej šaljive in nežne, kasneje pa ostre in zasmehljive, pogosto razmišljajoče in resignirane. Umrl je nasilno, v boju ali pretepu.

Stvarne in izvirne Arhilohove pesmi so imele močan vpliv. Čeprav je pisal tudi elegije, so se mu za osebno izpoved zdeli najprimernejši jambski ritmi, ki so jih nato prevzeli tudi drugi. Ohranjenih pesmi je malo, pa še te so znane večinoma iz citatov.

*Težko je reči, kaj me je napeljalo k prevajanju. Pritegnila me je nena-
vadna mešanica pesnikovih občutkov in želja približati se njegovi razcep-
ljeni osebnosti. Ko sem prevedel prvih nekaj pesmi, sem zvedel za Sovre-
tove prevode, vendar sem z delom kljub temu nadaljeval. Pesmi sem poskušal
podati čimbolj zvesto in v izvirnih metrih. Spremenil sem le običajni vrstni
red v zbirkah in jih razvrstil po svoje. Pri delu mi je prijazno pomagal
dr. Kajetan Gantar, v stalno oporo pa mi je bil tudi moj oče. Obema se
iskreno zahvaljujem za pomoč.*

Res sem služabnik Eníala, krutega vojne gospoda,
pa sem kljub temu doma v lepih umetnostih Muz.

*

S kopjem si mesim svoj kruh iz ječmena, ob kopju si točim
ismarsko vino in rad pijem na kopje oprt.

*

Tam ne napenjajo lokov številnih in prač ne pogostih,
kadar jih sredi poljan Ares požene v spopad.
Z meči opravljajo delo krvavo med mnogimi vzdih.
Taki so torej le-ti vajeni bojnih veščin,
knezi evbojski, kopjaniki slavni . . .

*

Nimam rad velikega za vodjo, dolgokrakega,
ne ponosnega na goste kodre, ne obritega.
Prej bo kakšen majhen zame, krivih udov na pogled,
tak, ki stal bo zanesljivo na nogah, poguma poln.

*

Zdaj pa do vrčev pod palubo hitre podvizaj se ladje,
urno pokrove odpri oblih lončenih posod,
rdečega vina zajemi, ne gošče. Saj ni ga med nami,
da bi takole lahko trezen na straži obstal.

*

Nekdo od Sajevev postavlja se s ščitom, ki tam ob grmovju,
ne da bi hotel, povsem celega spustil sem z rok.
Sam sem ubežal pogubi. Kaj morem, ta ščit naj propade!
Novega, boljšega si zlahka v zameno dobim.

*

Gláukos, glej! Globoko morje je tako razburkano
od valov, Girajski rt je že obdal visok oblak,
znamenje viharja. Seže ti nenaden strah v srce.

*

Držal v roki mirtino je vejico
in rože lepi cvet . . .
 . . . pa lasje,
ki so ramena ji pokrili in hrbet.

*

. . . po mirti so dišali ji lasje
in prsi, da še starca bi razvnela strast.

*

Zelja ljubezni, ki s tako močjo se je pod srcé privila,
razlila čez oči temo je silno,
mêhko je dušo ukradla iz prsi . . .

*

Nič se ne zgodi nenadno, niti če zakolneš se,
niti nič ne zdi se čudno, kar olimpski oče Zevs
sredi poldneva je storil noč, tako da skril je luč
sonca svetlega. Poguben strah razširi se zato
med ljudmi in res že skoraj vse mogoče je možem.
Naj ne čudi se nihče med vami, pa če videl bi,
da celo divjad z delfini menjala je vodni dom,
ker šumeče valovanje morja ji postane kdaj
ljubše od zemljé, delfinom pa prijetnejše goré.

*

. . . . .
 nosi naj morski ga tok,
in golega z veseljem naj v Salmidesu
Trákijci čopastih glav
dobé v roké — tam mnógo bo prestál gorjá,
jedel bo suženjski kruh —
otrpne naj od mraza, z algami obda
vzburkano naj ga morjé,
z zobmi naj šklepeta kot pes in brez moči
zlekne se naj na obraz
ob robu brega sredi penastih valov.
Takega videl bi rad,
ker me prevaral je, prisege poteptal,
ko je prijatelj bil moj.

*

V vsem prepusti se bogovom! Mnogokrat iz hudega
dvignejo može, ki so na črnih obležali tleh,
mnogokrat pa zavrtijo srečne in jih z vso močjo
pahnejo ob tla. Veliko se nato zgodi gorja,
lačen se nesrečnik klati z mračnim umom naokrog.

*

Strt ob prebridki nesreči, užival nihče od meščanov
slavja ne bo, prav tako mesto ne, Perikles moj.
Take može so zakrili bobnečega morja valovi!
Penasta od bolečin pljuča imamo in drob.
Toda bogovi so s silno močjo potrpljenja, prijatelj,
dali zdravilo celo proti neznosnemu zlu.
Vsakogar kdaj prizadene gorje in sedaj se je zneslo
tudi nad nami. Na jok sili udarce boleč,
kmalu pa to doletelo bo druge. Zato prebolíte,
kar najhitreje se dá, ženske pustíte solzé!

*

... mnogo pil si in do nemoči pijan
nisi bil preveč ugleden ...
Ko prišel si, ti zaprli nismo vrat, ker drag si nam,
vendar ti želodec pamet je zavedel in srce
v nesramnost ...

*

Smokev med skalami vrane številne gosti; Pasifila,
dobro dekle, pa tako tuje sprejema možé.

*

Duša, duša, zbegana od neizmerne žalosti,
kvišku plani in udari po nasprotnikih, naprej
s prsmi se poženi in od blizu se sovražnikom
v bran trdno postavi! Z zmago se pred vsemi ne bahàj,
niti, če poražena se zgrudiš, v kotu ne žaluj!
V radostih se ne opijaj in bridkost naj te preveč
ne potre! Presodi, kakšna mera vodi naj ljudi!

Ni mar mi bogataša Gigesa zlato,
ne grabi níkdar me zavist, ne čudim se
bogov dejanjem, po oblasti ne hlepim.
Očem so mojim silno daleč te stvari.